ONDERWYSERSOPLEIDING IN BRITTANJE EN IN TRANSVAAL MET BESONDERE VERWYSING NA DIE BRITSE BEÏNVLOEDING HIER TE LANDE VERAL GEDURENDE DIE EERSTE HELFTE VAN DIE 20^{e} EEU.

---- oOo ----

deur

HENDRIK PETRUS VAN COLLER,
M.A., B.Ed., D.Phil., A.I.E. (Londen).

---- oOo ----

Voorgelê as gedeeltelike Vervulling
van die
Vereistes vir die Graad
DOCTOR EDUCATIONIS
in die
Fakulteit van Opvoedkunde
aan die
POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEIT
vir
CHRISTELIKE HOËR ONDERWYS.

---- oOo ----

Promotor: Prof. dr. H.J.J. Bingle.

---- oOo ----

FLORIDA. ... ... 28 Januarie 1957.

---- oOo ----

V O O R W O O R D.

As gevolg van die toekenning van 'n oorsese navorsingsbeurs in 1949, kon ek gedurende die akademiese jaar 1949 - 1950 aan die Londense Universiteit in die Opvoedkunde studeer. My promotor, wyle prof. dr. sir Fred Clarke, wat vir 18 jaar lank professor in die Opvoedkunde aan die Kaapstadse Universiteit was en dus met die Onderwys en Opvoedkunde van ons land bekend was, het my aangeraai om 'n deeglike studie van die nuwe metode van onderwysersopleiding wat in Brittanje in werking gestel is, te maak. Sy raad is gevolg.

Om eerstehandse kennis op te doen en om gegewens te versamel, is die vernaamste universiteite, opleidingskolleges en ander opvoedkundige inrigtings besoek. Engeland, Skotland en Wallis is besoek en dit het vir my duidelik geword dat die opleidingstelsel vir blanke onderwysers in Transvaal volgens Engelse model ingerig is.

Die gevolg hiervan was dat die Britse argiewe besoek en oorspronklike dokumente oor die uitstuur van Britse onderwysers na Transvaal en die doelbewuste pogings om die onderwys sowel as die opleidingstelsel vir onderwysers te verengels, ondersoek is. Nuusblaaie, tydskrifte, kantore van die Board of Education en die koloniale biblioteek en kantore het waardevolle boustowwe vir hierdie proefskrif gelewer.

Die ondersoek is verder voortgesit. Omdat Nederland en België stamverwante lande is, is besoeke aan die lande afgelê. Die argiewe, universiteite, kweekskole en inrigtings vir middelbare- sowel as laeronderwys, is besoek om die Nederlandse invloed te probeer vasstel.

Die ondersoek is gedurende 'n hele aantal jare in Transvaal voortgesit. Die werk wat nou hiermee aangebied

/word .....

word, is die resultaat van navorsing wat oor etlike jare strek. 'n Volledige beskrywing is van die Britse opleidingstelsel gedurende die eerste helfte van die 20^e eeu gegee om lesers in staat te stel om die ontstaan, ontwikkeling en wese van die Transvaalse stelsel onder Engelse invloed, makliker te begryp.

Die navorsing is tot die eerste helfte van die 20^e eeu beperk omdat die vernaamste veranderinge in hierdie stadium reeds in Engeland in werking was. Die uitwerking van die reorganisasiestelsel op die onderwysersopleiding in Engeland kon toe reeds bepaal word. Beïnvloeding hier te lande is gevolglik tot 1952 nagespoor en aangedui.

Ek wil van hierdie geleentheid gebruik maak om my erkentlikheid aan almal wat my in hierdie studie behulpsaam was, te betuig. In besonder wil ek prof. dr. J. Chris. Coetzee, wat aanvanklik as my promotor benoem is, bedank vir die invloed en besieling wat hy by my gewek het om in die Opvoedkunde te studeer. Sy metodiese aanbieding, sistematiese uiteensetting en insiggewende kritiek, gepaard met sy vriendelike en aangename persoonlikheid, word waardeer.

Ek wil ook graag my dank en waardering uitspreek aan die volgende persone: die argivaris en personeel van die Public Record Offices, Londen; die bibliotekarisse van die Britse Museum; Koloniale Biblioteek; Board of Education-kantore; argivaris en personeel van die argief, Amsterdam; argivaris en personeel van die Transvaalse argief; die personeel van die Unie-Onderwysbiblioteek; personeel van die Staatsbiblioteek; personeel van die Transvaalse Onderwysbiblioteek; die personeel van die biblioteek van die Potchefstroomse Universiteit.

'n Besondere woord van dank en waardering aan my promotor, prof. dr. H.J.J. Bingle, vir sy raad en leiding

/om ....

om hierdie werk saam te stel. Sy besondere kennis op hierdie gebied, sy helder insig en wetenskaplike sin, het rigting aan hierdie werk verleen. Sy hulpvaardigheid en vriendelikheid het geen perke geken nie. Geen opoffering was vir hom te groot nie. Byna die hele werk is gedurende sy vakansietyd gelees, verbeteringe aangebring en opbouende leiding gegee. Vir u bereidwilligheid en besieling, hooggeagte promotor, my opregte dank en waardering.

'n Besondere woord van dank en waardering aan my eggenote en twee kinders vir hulle toewyding en morele steun gedurende al die jare van navorsing en veral tydens die samestelling van die werk. Dit vereis liefde en opoffering om met 'n gespanne, soms humeurige huisgenoot, onder sodanige omstandighede klaar te kom.

'n Spesiale woordjie van dank en waardering word aan my vriend, C.P. Boonzaaier, Vise-hoof B van die Floridase A.M. Hoërskool, gerig vir die taalkundige versorging van die proefskrif.

Dit is ook vir my 'n voorreg om dankie te sê aan mevv. Boonzaaier en L. Minnaar wat met die tikwerk behulpsaam was. Mev. J.M.E. Raats, wat die hoofaandeel aan hierdie aspek van die werk behartig het, word in besonder bedank vir die noukeurige en bekwame wyse waarop sy dit verrig het.

Dit was 'n aangename taak. Om te werk, is 'n eer. Aan Hom wat die lus, ywer en krag daarvoor geskenk het, die hoogste eer!

--------oOo--------

FLORIDA. ... ... 28 Januarie 1957.

INHOUDSOPGAWE.

AFDELING A.

ONDERWYSERSOPLEIDING IN BRITTANJE GEDURENDE DIE EERSTE HELFTE VAN DIE TWINTIGSTE EEU.

HOOFSTUK. BLADSY.

1. HISTORIESE OORSIG:

1. Die opleiding van Laerskoolleerkragte ..... 1 - 22.
2. Die opleiding van Onderwysers vir Middelbare Skole .... 22 - 40.
3. Die Opleiding van Onderwysers vir Spesiale vakke.
   - (a) Onderwyseresse vir Huishoudkundige vakke .... 40 - 42.
   - (b) Onderwysers vir Handwerk .... 42 - 44.
   - (c) Onderwysers vir Liggaamlike Opvoeding.. 44 - 45.
   - (d) Onderwysers vir Musiek .... 45 - 46.
   - (e) Onderwysers vir Kuns ... . 46 - 47.
4. Opleiding van Onderwysers in Tegniese Vakke. 47 - 48.
5. Samevatting .... 48 - 52.

2. DIE McNAIRKOMMISSIE EN DIE REORGANISASIE VAN DIE OPLEIDINGSTELSEL.

1. Die verslag van die Kommissie .... 53 - 56.
2. Die organisasie van Streeksopleidingsdienste in Engeland.... .... 56 - 56.
   - A. Skema A .... 56 - 60.
   - B. Skema B .... 60 - 63.
   - C. Die organisasie van Streeksopleidingsdienste (Wallis) .... 63 - 65.
   - D. Reaksies wat gevolg het op die McNairverslag .... 65 - 67
   - E. Die oprigting van Streekopleidingsorganisasies ... . 67 - 68.
   - F. Funksies van die Streekopleidingsorganisasie ... . 68 - 68.
3. Die oprigting van Institute vir Opvoeding. (Institutes of Education) .... 68 - 69.

A. ....

A. Die Instutuut van Opvoedkunde. Universiteit van Birmingham .... 69 - 73.

B. Die Instituut van Opvoedkunde. Universiteit van Bristol .... 73 - 76.

C. Die Instituut van Opvoedkunde. Universiteit van Nottingham .... 76 - 81.

D. Gevolgtrekking .... 81 - 82.

4. 'n Algemene Oorsig van die verskillende soorte Opleidingsinrigtings .. .. 82 - 85.

5. Samevatting.. .... 85 - 87.

3. <u>DIE OPLEIDING VAN ONDERWYSERS VIR DIE LAERSKOOL EN VIR DIE ALGEMENE VAKKE VAN DIE MIDDELBARE SKOOL.</u>

1. Die Opleiding van Laerskoolonderwysers.

A. Inleiding .... 88 - 91.

B. Voorwaardes vir Toelating .... 91 - 92.

C. Keuring van Studente ... . 92 - 93.

D. Skema van Studie vir Tweejaarstudente .. 94 - 94.

E. Besonderhede oor die Opvoedkundekursus.. 94 - 97.

F. Proefonderwys... .... 98 - 101.

G. Gevolgtrekking .... 101 - 102.

2. Inrigtings vir Middelbare Onderwys.

(a) Die Middelbare Moderne Skool .. .. 102 - 104.

(b) Die Middelbare Tegniese Skool.. ..... 104 - 105.

(c) Die Suiwer Akademiese Skool ... . 105 - 106.

(d) Die Komprehensiewe Middelbare Skool ... 106 - 106.

3. Die Opleiding van Onderwysers aan die Universiteite.

A. Inleiding .... 106 - 107.

B. Voorwaardes vir toelating .... 107 - 108.

C. Keuring van Studente ... . 108 - 108.

D. Skema vir Studie vir Onderwysers van Algemene Vakke .. .. 108 - 109.

E. Die Opvoedkundekursus .. .. 109 - 113.

F. Proefonderwys ... . 113 - 113.

G. Eksaminering en Beoordeling van die Werk van Studente .... 113 - 114.

H. Algemeen .... 114 - 115.

I. ....

I. Gevolgtrekking .... 115 - 117.

4. Samevatting .... 117 - 120.

4. DIE OPLEIDING VAN ONDERWYSERS VIR SPESIALE VAKKE.

1. Inleiding .... 121 - 122.

2. Die Opleiding van Onderwysers vir Kuns en Kunsvlyt.

(a) Inleiding .. .. 122 - 123.

(b) Die Lengte van die Kursusse wat bestudeer word .... 123 - 124.

(c) Keuring van Studente .... 124 - 124.

(d) Opleiding gedurende die professionele jaar .... 124 - 124.

(e) Beginsels van Onderwys en Skoolbestuur .... 125 - 126.

(f) Proefonderwys .... 126 - 127.

(g) Die verdere ontwikkeling van die student as kunstenaar .... 127 - 128.

(h) Beoordeling van studente ... . 128 - 128.

(i) Eksamens ... . 128 - 129.

(j) Gevolgtrekking .... 129 - 130.

3. Die Opleiding van Onderwyseresse vir Huishoudkunde.

(a) Inleiding... .... 130 - 131.

(b) Keuring van studente .... 131 - 132.

(c) Vakke vir die Onderwyskursus ..... 132 - 135.

(d) Proefonderwys .... 135 - 135.

(e) Gevolgtrekking .... 135 - 136.

4. Die Opleiding van Onderwysers vir Liggaamlike Opvoeding.

A. Opleiding vir Dames.

(a) Inleiding .... 137 - 138.

(b) Keuring van studente ... . 138 - 138.

(c) Studiekursus .. .. 138 - 139.

(d) Proefonderwys .. .. 139 - 140.

(e) Helende Oefeninge .... 140 - 140.

(f) Beoordeling van die werk van studente .... 140 - 140.

B.................

B. Die Opleiding van Mans.

(a) Inleiding .... 140 - 141.

(b) Toelating van studente. ..... 141 - 141.

(c) Studiekursus .. .. 141 - 142.

(d) Proefonderwys.. .... 142 - 142.

(e) Gevolgtrekking. .... 142 - 143.

5. Die Opleiding van Onderwysers vir Musiek.

(a) Inleiding .... 143 - 144.

(b) Keuring van studente .... 144 - 144.

(c) Studiekursus .... 144 - 144.

(d) Proefonderwys .... 144 - 144.

(e) Gevolgtrekking .... 144 - 146.

6. Opleiding van Onderwysers vir Handwerk.

(a) Inleiding.. .... 147 - 147.

(b) Keuring van studente .... 147 - 147.

(c) Studiekursus .... 147 - 148.

(d) Proefonderwys .... 148 - 148.

(e) Gevolgtrekking .... 148 - 149.

7. Samevatting..... .... 149 - 152.

5. DIE OPLEIDING VAN TEGNIESE ONDERWYSERS.

1. Die Oprigting van Opleidingskolleges.

(a) Inleiding .. .. 153 - 155.

(b) Die Bolton-Opleidingskollege vir Tegniese Onderwysers .... 155 - 156.

(c) Cie Huddersfield-Opleidingskollege vir Tegniese Onderwysers .. .. 156 - 157.

2. Die North-Western Polytechnic Training College vir Tegniese Onderwysers.

(a) Inleiding... .... 158 - 159.

(b) Keuring van studente .... 159 - 160.

(c) Tydsindeling vir die kursus. ..... 160 - 162.

(d) Inhoud van die kursus .... 162 - 168.

3. Kursusse vir die verskillende groepe.

A. Ingenieursgroep .... 168 - 170.

B. ....

B. Damesgroep .... 170 - 171.

C. Handelsgroep .... 171 - 173.

4. Gevolgtrekkings .... 173 - 176.

6. DIE NOODOPLEIDINGSTELSEL (EMERGENCY TRAINING SCHEME) IN ENGELAND.

1. Die Flemingverslag ... . 177 - 179.

2. Die Instelling van die Eerste Kursus.

(a) Inleiding .... 179 - 181.

(b) Keuring van studente .... 181 - 186.

(c) Die doelstellings van die kursus. 186 - 187.

3. Algemene Skema van die kursus. ..... 187 - 188.

4. Rangskikking van die kursus .. .. 188 - 189.

5. Die kursus in besonderhede ... . 189 - 190.

6. Sekere aspekte van die kursus. ..... 190 - 191.

7. Eksaminering en beoordeling .. .. 191 - 192.

8. Proefonderwys.. .... 192 - 194.

9. Gevolgtrekkings en Aanbevelings.

(a) Keuring .. .. 194 - 195.

(b) Voorbereidende en inleidende kursusse.. .... 195 - 196.

(c) Hoof- en byvakke. .... 196 - 196.

(d) Professionele vakke .... 196 - 197.

(e) Proefonderwys ... . 197 - 197.

(f) Beoordeling .... 197 - 197.

(g) Persoonlike- en sosiale aspekte.. 197 - 197.

10. Verdere Ontwikkeling.. .... 198 - 201.

11. Samevatting ... . 201 - 203.

7. DIE OPLEIDING VAN ONDERWYSERS IN SKOTLAND.

1. Die administratiewe Samestelling ..... 204 - 208.

2. Opleiding en sertifisering van Onderwysers ... . 208 - 209.

3. Toelating tot Opleiding .... 209 - 213.

4. Die Opleiding van Laerskoolonderwysers.. 213 - 215.

5. Die Opleiding van Middelbare Skool-onderwysers.

(a) Onderwysers vir die algemene Vakke.. 215 - 218.

(b) Onderwysers vir spesiale en tegniese vakke.. .... 218 - 219.

(i) Keuring van studente .. .. 219 - 221.

(ii) Inhoud van die kursus.. ..... 221 - 222.

(iii) Proefonderwys .. .. 222 - 223.

(iv) Eksaminering ... . 223 - 223.

(v) Opmerkings .... 223 - 224.

6. Gevolgtrekking ... . 224 - 226.

8. DIE WESE VAN DIE ENGELSE OPLEIDINGSTELSEL.

1. Inleiding.. .... 227 - 228.

2. Beginsels van Onderwysersopleiding.

(a) Die verhouding universiteit-opleidingskollege .. .. 228 - 230.

(b) Die verhouding akademiese-professionele opleiding .. .. 230 - 233.

(c) Voorwaardes vir toelating.. ..... 233 - 236.

(d) Keuring van studente .... 237 - 239.

(e) Kursusinhoud: Akademies en professioneel .... 239 - 243.

(f) Proefonderwys .... 243 - 245.

(g) Eksaminering en beoordeling van die werk van studente .... 245 - 247.

3. Slot ... . 247 - 250.

------oOo------

AFDELING B.

ONDERWYSERSOPLEIDING IN TRANSVAAL MET BESONDERE VERWYSING NA DIE BRITSE BEÏNVLOEDING HIER TE LANDE VERAL GEDURENDE DIE EERSTE HELFTE VAN DIE TWINTIGSTE EEU.

9. ONDERWYSERS EN HULLE OPLEIDING IN TRANSVAAL. 1838 - 1900.

1. Voorsiening van Onderwysers: 1838 - 1871.

/(a) ....

(a) Onderwysers in die beginjare van die Suid-Afrikaanse Republiek. ..... 251 - 255.

(b) Die eerste Hollandse onderwysers.. 255 - 260.

(c) Onderwysers en vordering in die rigting van opleiding..... ..... 260 - 265.

2. Onderwysers en hulle opleiding. 1872-1891.

(a) Onderwysers en hulle opleiding onder President T.F. Burgers ..... 265 - 268.

(b) Onderwysers en hulle opleiding onder Engelse bestuur: 1877 - 1881 268 - 271.

(c) Onderwysers en hulle opleiding onder ds. S.J. du Toit .... 271 - 277.

(d) Onderwysers en hulle opleiding onder H. Stiemens .... 278 - 281.

3. Onderwysers en hulle opleiding in Transvaal: 1891 - 1900.

(a) Die Onderwyswet van 1892.. ..... 281 - 286.

(b) Die Superintendent se reis na Nederland .... 286 - 289.

(c) Pogings om die Tekort aan onderwysers aan te vul. .... 289 - 296.

(d) Die Opleidingsinrigtings.

1. Die Staatsgimnasium .. .. 296 - 297.

2. Die Staatsmodelskool.. ..... 297 - 299.

3. Die Staatsmeisieskool. ..... 299 - 301.

(e) Opleiding volgens die kwekelingstelsel... .... 301 - 303.

(f) Verdere pogings om onderwysers op te lei ... . 303 - 306.

(g) Slot .... 306 - 307.

10. <u>ONDERWYSERS EN HULLE OPLEIDING IN TRANSVAAL: 1900 - 1910.</u>

1. Die invoering van Engelse onderwysers en die beleid van verengelsing.. ..... 308 - 319.

2. Die oprigting van normaalskole in Transvaal .... 319 - 321.

(a) Die Pretoriase Normaalkollege .... 321 - 326.

(b) Die Johannesburgse Normaalkollege. 326 - 327.

3. Britse invloed op die Opleidingstelsel. 327 - 334.

4. Die C.N.O.-skole en Onderwysers ..... 335 - 337.

/5.................

5. Verdere ontwikkeling onder direkteur J.E. Adamson .... 337 - 339.

6. Die Smutswet van 1907 en die opleiding van onderwysers.. .... 339 - 342.

7. Samevatting .... 342 - 345.

11. ONDERWYSERS EN HULLE OPLEIDING NA 1910.

1. Verdere ontwikkeling op die gebied van opleiding .... 346 - 355.

2. Samewerking tussen die opleidingskolleges en die universiteite. .... 355 - 361.

3. Die Transvaalse Onderwysdiploma ... . 361 - 366.

4. Teenswoordige reëlings vir die opleiding van onderwysers in Transvaal.

A. Opleiding aan die vier Provinsiale Onderwyserskolleges.

(a) Die Heidelbergse Onderwyskollege 366 - 368.

(b) Die Johannesburgse College of Education .... 368 - 368.

(c) Die Potchefstroomse Onderwyskollege .... 368 - 369.

(d) Die Pretoriase Normaalkollege .. 369 - 369.

B. Opleiding aan die Universiteite.

(a) Die Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O. .... 369 - 370.

(b) Die Universiteit van Pretoria .. 370 - 370.

C. Die opleiding van onderwysers deur die Witwatersrandse Tegniese Kollege. Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap.... .... 370 - 372.

5. Na-uurse Opleiding van Onderwysers.

(a) Inleiding .. .. 372 - 373.

(b) Kursusse ... . 373 - 373.

(c) Duur van die kursusse .... 373 - 373.

(d) Toelating .. .. 374 - 374.

(e) Keuring .... 374 - 374.

(f) Tye van vakke en Proefonderwys ..... 374 - 375.

6. Samevatting .... 375 - 377.

/12................

12. DIE WESE VAN DIE TRANSVAALSE OPLEIDINGSTELSEL: VERGELYKENDE SAMEVATTING EN SLOT.

1. Inleiding .... 378 - 381.

2. Beginsels van Onderwysersopleiding. Vergelykende Samevatting.

(a) Die verhouding universiteit-opleidingskollege .. .. 381 - 383.

(b) Die verhouding akademiese - professionele opleiding .... 383 - 387.

(c) Voorwaardes vir toelating .. .. 387 - 390.

(d) Keuring van studeute .... 390 - 392.

(e) Kursusinhoud: Akademies en professioneel. .... 392 - 399.

(f) Proefonderwys .... 399 - 402.

(g) Eksaminering en beoordeling van die werk van studente .... 402 - 402.

3. Na-uurse Opleiding.

(a) Kursusse ... . 402 - 404.

(b) Proefonderwys .... 404 - 404.

(c) Algemeen ... . 404 - 404.

4. Slot..... .... 405 - 408.

--------oOo-------

BYLAAG A.

Lys van opvoedkundige inrigtings waar die ondersoek in die Buiteland ingestel is .. 409 - 413.

Geraadpleegde Bronne..... .... 414 - 428.

---------oOo---------

---oOo---

-oOo-

-